

Незаинтересирано реагиравме на информациите, кои пред неколку месеци пристигнуваа од Индонезија, за ширењето на птициот грип на островите во оваа земја. Вирусот кој одзеде повеќе од 60 животи во југоисточна Азија, ценивме дека е само локална појава која не може да ги премине границите на океанот. Но, деновиве аларм. Грипот пристигна и пред нашите порти. Во Романија, Турција, Бугарија... Пцови-

сани птици на Косово, запленил романски шлепер со кокошки во албанскиот град Елбасан, помор на пилиња во битолско Могила... Што навистина се случува? Кој го донесе вирусот на овие простори? Птиците преселници? Смешна работа. Неувверливо оправдување на задолжените организации на Балканот. Проблемот е длабоко посложен отколку што мислиме. Анализите покажуваат дека "пилешкиот" грип наскоро може да

НЕДОСТАТОК ОД ВАКЦИНИ

Годишниот капацитет за производство на вакцини изнесува околу 300 милиони. Секоја вакцина содржи 15 микрограми активни состојки познати како антиген. Сепак, во случај на супергрип ќе биде потребна вакцинација на неколку милијарди луѓе, а на некои дури би им биле потребни по две вакцини со пого-

КОЈ И ЗОШТО ГО ДОНЕСЕ "ПИЛЕШКИОТ" ГРИП НА БАЛКАНОТ?

Анализите покажуваат дека "пилешкиот" грип наскоро може да мутира во т.н. супергрип, кој во рок од две години би убил десетици милиони луѓе. Речиси 99 отсто од луѓето немаат природен имунитет за да се одбранат од овој вирус. Главна грижа е недостатокот од вакцини. Веројатно ќе бидат потребни повеќе од шест месеци од појавата на супергрипот додека не се произведе соодветна вакцина. За тоа време би починале голем број луѓе. Светот е тотално неподготвен за пандемија. Најголемо количество вакцини се произведува во: Австралија, Британија, Канада, Франција, Германија, Италија, Јапонија, Холандија и САД. Европејците се загрижени дека сега не може да се постигне меѓународен договор. Државните здравствени претставници се на мислење дека во текот на избивањето на пандемијата на грипот, некои земји би можеле да објават национална вонредна состојба, со што би го ограничиле или би го забраниле извозот на вакцини во други држави. Светот се подготвува за најлошото.

■ Пишува: **Мишко ТАЛЕСКИ**

мутира во т.н. супергрип, кој би убил десетици милиони луѓе во рок од две години. Во глобалната пандемија на грип во 1918 година умреле меѓу 25 и 50 милиони луѓе. Многу научници сега веруваат дека уште една пандемија на грип е неизбежна во некое догледно време. Можеби почетоките за тоа се поставени токму сега. Оваа загриженост произлегува од фактот што речиси 99 отсто од луѓето немаат природен имунитет за да се одбранат од овој вирус. Загрижените научници конечно успеаја да го привлечат вниманието на политичарите. Пред дваесеттина дена американскиот претседател Џорџ Буш, во своето обраќање пред Светската организација најави ново меѓународно партнерство, кое ќе се занимава со птициот грип и пандемијата од грипот. Светската здравствена организација апелира повеќе земји да соберат средства, да го засилат надзорот и да ги подобрат капацитетите за да се ограничи избивањето на пандемијата. Главна грижа е недостатокот од вакцини за вирусот.

Иако новата глобална резерва на антивирусни лекови на СЗО е прва линија на одбрана, единствен сигурен начин да се заштитат луѓето е да се вакцинираат. Веројатно ќе бидат потребни повеќе од шест месеци од појавата на супергрипот додека не се произведе соодветна вакцина. За тоа време веројатно би починале голем број луѓе. Антивирусните лекови би можеле да го одложат ширењето на вирусот за триесеттина дена. Но, дури и со тоа одложување светот е тотално неподготвен за пандемија.

леми дози. Дали Светската здравствена организација е подготвена за ова? Вакцината за "пилешкиот" грип мора секоја година да се произведува од почеток затоа што овој вирус постојано се менува, односно мутира. Комплицирано е да се произведе таква вакцина, а за таа да се направи вирусот мора да се одгледува на оплодени јајца од кокошка и при тоа да не се дозволи создавање на други организми, кои би можеле да го контаминираат производот. Јајцата мора специјално да се произведат за да се обезбеди здравје на птиците, со што би се направила санитарски исправна вакцина. Сепак, според експертите, јајцата го ограничуваат развојот на вакцината за грипот. Потребно е повеќе од неколку седмици за тие да можат да израснат. Тогаш вирусот екстрахира од келиите кои ги нападнал и се дезактивира. Кога вирусот ќе се вбрига во субјектот, тој стимулира имуна реакција во форма на антитела, која би ја заштитила личноста од реалната верзија на вирусот. Во светот најголеми количества вакцини за грипот се произведуваат во девет земји: Австралија, Британија, Канада, Франција, Германија, Италија, Јапонија, Холандија и САД. За светските потреби Европа произведува околу 70 проценти од вакцините. Европејците сепак се загрижени од фактот дека сега не може да се постигне меѓународен договор. Постои голем ризик од неадекватни и застарени вакцини. Меѓу државните овластени здравствени претставници владее мислење дека во текот на избивањето на пандемијата на грипот, некои земји би можеле да објават национална вонредна состојба, со што би го ограничиле или би го забраниле извозот на вакцини во други земји. Значи, тоа може да биде добро за луѓето кои живеат во горенаведените девет држави, но остатокот од светот би

"ПТИЦИТЕ ПРЕСЕЛНИЦИ" ВО ФУНКЦИЈА НА СИНДРОМОТ СКАНДАЛ ПОКРИВА АФЕРА

Дали новите болести на XXI век се природни или вештачки се создадени? Како одеднаш "пилешкиот" грип се најде на нашите простори? Како од Индонезија се префрли на Балканот? Во Романија, Турција, Бугарија... Пцовисани птици на Косово, заплнет романски шлепер со кокошки во албанскиот град Елбасан, помор на пилиња во битолско Могила... Што навистина се случува? Кој го донесе вирусот на овие простори? Птиците преселници? Смешна работа.

Набрзо ќе произлезат тези дека станува збор за одреден заговор против дел од земјите на Балканот, ќе почне на грипот да му се придава политичко-стратешка конотација.

Повторно ќе се одвлекува вниманието на јавноста од секојдневните проблеми за таа неколку месеци да се занимава со грипот. Наредните месеци, под претпоставка вирусот да се појави и на нашите простори (не дај Боже), целата јавност ќе биде сконцентрирана на тоа како да не се заразиме, како да бидеме имуни на болеста, кои мерки да се преземат и сл. Кому тогаш ќе му биде гајле за позитивниот или за негативниот одговор на Европската комисија за членството на Македонија во ЕУ, кому ќе му биде битно за судирот меѓу Бучковски и Црвенковски и расколот во нивната партија, кого ќе го интересира митото и корупцијата на администрацијата, грофовските права и благодети кои си ги самоизгласаа македонските пратеници, преговорите за името?

останал без вакцина. Светот се подготвува за најлошото. Неодамнешното појавување на грипот ги алармира и повисоките инстанци од светското општество. Американците веќе произведоа некои основи за ефикасна вакцина. Таа е развиена и властите веќе нарачале некои мали количества за да ги заштитат здравствените работници. Меѓутоа, најважниот наод е дека се потребни големи количества антигени за да се обезбеди отпорност.

Моментните вакцини кои се користат против птичиот грип воопшто не се корисни. Тие само придонесуваат за мутација на вирусот и негово одложено реактивирање. За заштита се потребни 90 микрограми. Со постојната концентрација Америка може да заштити само 5 отсто од вкупното население. Порази телно. Ново решение за овој проблем доаѓа од европските лаборатории. Главниот научник во компанијата "Чирон", Рино Рапуоли е еден од оние кои работат на тоа да се создаде вакцина која би штитела од вирусот и би била со мали дози, односно давање инјекции за едно со нешто што се нарекува помагач. Тој помагач би придонел вакцината подолго да се задржи на местото каде што е вбригана и да предизвика поголем имунитет кај човекот. Оваа техника, исто така, може да се користи за да може двојно да се зголеми светскиот капацитет за производство на вакцина против грипот. Во 1997 година на некои луѓе заболени од "пилешки" грип им била да-

дена ваква вакцина со т.н. помагач и било констатирано дека кај нив постои зголемен имунитет и отпорност во споредба со луѓето кои примиле обична вакцина. Следниот чекор е да се тестира вакцина против вирусот X5H1 т.е. сегашниот вид птичи грип, со помагач. Се претпоставува дека алуминиумот би можел да се користи како помагач, бидејќи често се употребува за производство на вакцини.

ЗОШТО ТОКМУ ПОЛУОСТРОВОТ?

Сега се поставува прашањето како така одеднаш "пилешкиот" грип се најде на нашите простори? Како одеднаш од Индонезија се префрли на Балканот? Зошто прво не беа зафатени подрачјата поблиски на тој дел од Азија? Повторно ќе ги спомнам птиците преселници кои наводно го донеле вирусот од далечните земји. Тоа не е никакво оправдување. Ако погледнеме барем малку назазад за да видиме како се случила многу пандемични болести во минатото, ќе се отворат низа прашања кои ќе фрлат доволно сомневање на целата работа. На пример, кој и зошто ја произведе сидата, кој и зошто лабораториски го создаде сарсот кој минатите две години покоси стотици животни во Кина? Дали новите болести на XXI век се природни или вештачки се создадени? Тука има бројни, различни и контрадикторни анализи. Полека, но сигурно домашните анализи ќе се насочат кон наоѓањето дежурен

виновник за појавата на оваа болест, која веројатно ќе го зафати целиот Полуостров. Ќе произлезат тези дека станува збор за одреден заговор против дел од земјите на Балканот, ќе му се придава политичко-стратешка конотација. Треба ли повторно да се одвлече вниманието на јавноста од секојдневните проблеми и таа неколку месеци да се занимава со грипот? Веројатно! Некој ни го инсталира овој нов дипломатски потег, кој можеби за некогаш и во одредено време ќе даде резултат. Можеби ќе бидат малку перверзен и утопистички настроен кон одредени прашања и тези, но сепак би ги поставил. Кога кај нас ќе се појави вирусот? Тогаш кога птиците преселници ќе дојдат во нашите краишта, или тогаш кога на некој од политички причини ќе му затреба да го пушти како тема во јавноста? Ова е сериозно, можеби по малку лошо, поставено прашање, но вреди да се анализира и во таа насока. Колку и да е темата за вирусот песимистичка и ниту малку розова, сепак за одредени олигархиски кругови во некоја соодветна држава, па вклучувајќи ја и нашата, сепак ќе ја искористат како исклучителна и ретка можност да го дефокусираат вниманието на граѓанските маси од суштествените и нерешените прашања на кои власта никогаш не го положила испитот. Наредните месеци, под претпоставка вирусот да се појави и на нашите простори (не дај Боже), целата јавност ќе биде сконцентрирана на тоа како да не се заразиме, како да бидеме имуни на болеста, кои мерки да се преземат и сл. Кому тогаш ќе му биде гајле за позитивниот или за негативниот одговор на Европската комисија за членството на Македонија во ЕУ, кому ќе му биде битно за судирот меѓу Бучковски и Црвенковски и расколот во нивната партија, кого ќе го интересира митото и корупцијата на администрацијата, грофовските права и благодети кои си ги самоизгласаа македонските пратеници, преговорите за името? Сите тие работи ќе се разведнат. Некој ќе ги турне под килим. Ќе се обидат да ги стават во фиоките на заборавот. Балканскиот менталитет е таков - афера покрива афера, скандал препокрива скандал. Сè ова е хипотетички. Но, заслужува анализа. Набрзо вестите за грипот ќе станат топ тема. Ќе ги потиснат промашените проекти на власта и на опозицијата на третата или на четвртата страница на печатените медиуми, на крајот од телевизиските дневници. Вешто ќе се искористат неделите за покомотно дејствување на политичките елити. Јавноста загрижена од потенцијалната болест ќе заборави на сите глупости и перверзии на нивните избраници. Тие, пак, ќе здивнат малку од притисокот. А, што поинаку би било? Ќе почекаме, па ќе видиме.